

[Aksel Larsen.]

de på det meste boligbyggeri her i landet, og de efterhånden kraftige begrænsninger i statens udlån til boligbyggeri giver bankerne og andre finansieringsinstitutter lejlighed til at gøre forretning, altså tjene på boligbyggeriet, samtidig med at der ikke gennem de love, man nu vil gøre færdige, skabes noget, der blot ligner garanti for, at det fremtidige boligbyggeri kommer til at dække det nytillkomne behov, endsiige bliver af en sådan størrelse, at det haler ind på boligmangelen.

Hvad lejelovsforslaget angår, er det på én gang et forslag om afvikling af lejerbeskyttelsen og et forslag om en næsten generel husleje-forhøjelse. Det kan lyde så smukt og rimeligt, når den højtærede boligminister i sin fremsættelsestale siger noget om, at forskellen mellem huslejeniveauet i den gamle og i den nye boligmasse er blevet så alvorlig, at det er nødvendigt at gennemføre foranstaltninger for at mindske denne spænding. Det må erkendes, at forskellen, at spændingen er der. Dette betyder imidlertid ikke, at huslejen i den ældre boligmasse er for lav, men at huslejen i den nyere boligmasse er for høj. Det rigtige ville under sådanne forhold være at sørge for nedsættelse af huslejen i den nyere boligmasse og at billiggøre fremtidens boligbyggeri. Men det er jo ikke det, der tilsigtes med de foreliggende lovforslag, og det er det modsatte, der vil blive følgen. Man vil udligne spændingen ved at forhøje huslejen i den ældre boligmasse. Målet synes altså at være det at gøre boligen lige dyr for alle.

Ganske vist opretholdes lejerbeskyttelsen og bolignævnene i de største kommuner, lejerbeskyttelsen kan opretholdes i de mellemstore kommuner, hvis kommunalbestyrelsen ikke beslutter, at den skal bortfalde, og den opretholdes også i kommuner med under 3 000 indbyggere, hvis kommunalbestyrelserne i disse direkte ønsker den opretholdt; men i modsat fald bortfalder den automatisk. Disse regler vil i hvert fald betyde, at i kommuner med en væsentlig del af Danmarks befolkning vil lejerbeskyttelsen bortfalde. Lejen vil i disse kommuner finde, hvad man med et kapitalistisk — eller det hedder vist: liberalistisk — udtryk kalder: sit naturlige niveau. Den vil blive presset så højt op, som bolig-

behovet, der stadig er stort, giver mulighed for. Det vil imidlertid sige, at den forhøjelse af lejen i den ældre boligmasse på i alt 30 pct. i forhold til 1939-lejen, som lovforslaget tillader for de større kommuner, ikke bliver maksimum, men minimum. Selve denne lovtilladte forhøjelse kan der i virkeligheden ikke anføres saglige argumenter for. Der er jo ved revisionen af boligloven i 1955 tilladt en forhøjelse på 23-24 pct. af 1939-lejen, hvorved ejendomsbesidderne bestemt har fået, hvad der på nogen måde kan tilkomme dem; ja, de fleste mennesker vil vel mene, at de har fået i overkant. Yderligere forhøjelse af lejen kan hverken motiveres med nødvendigheden af at sikre en såkaldt rimelig forrentning eller penge til vedligeholdelse. Den del af den nu planlagte forhøjelse, altså gennemgående 16 pct., der skal gå til husejerne, bliver en rent lovbestemt gevinst for disse. De resterende 14 pct. af forhøjelsen skal gå til aflastning af kommunernes udgifter til sociale huslejetilskud samt til en skattenedsættelse, der for de allerfleste kommunale skatteydere bliver så ringe, at den næppe kan mærkes.

Hertil kommer, at der lige siden 1939 i mangfoldige tilfælde er foretaget såkaldt frivillige lejeforhøjelser. På papiret skal disse tages med i beregningen, når der nu skal lægges disse 30 pct. af 1939-lejen ovenpå. Men jeg kan ikke se, hvordan det skal og kan kontrolleres, at de frivillige lejeforhøjelser i fuldt omfang tages i betragtning i alle tilfælde. Jeg tror, resultatet vil blive forhøjelser, som kommer til at overstige de planlagte 30 pct. af 1939-lejen betydeligt. Gennemgående vil dette virke med til at presse lejeniveauet højere op, end det på papiret var forudset af regeringen i lovforslagene.

Alligevel bliver der naturligvis lejerbeskyttelse og huslejekontrol igen i de større kommuner; det er sandt. Men når boligmarkedet gives fri, når lejen i de mindre og mange af de mellemstore kommuner kan presses i vejret så meget, som det fortsat store boligbehov muliggør, må man gøre sig klart, at presset på boligmarkedet vokser i de kommuner, hvor lejerbeskyttelse i hvert fald indtil videre opretholdes. Det kan ikke undgås, at dette pres vil resultere i en måske langsom, men sikker stigning i